

Ks. Marek Chmielewski, *Duchowość według Jana Pawła II. Studium na podstawie encyklik i adhortacji* (BTD 3), Lublin: Polskie Stowarzyszenie Teologów Duchowości 2013, ss. 355.

Książka ks. Marka Chmielewskiego ukazała się jako trzeci tom w serii wydawniczej Polskiego Stowarzyszenia Teologów Duchowości pt. „Biblioteka Teologii Duchowości”. Dwa poprzednie tomy z tego cyklu noszą tytuły: *Świeccy konsekrowani w nauczaniu Kościoła świętego. Zbiór dokumentów*, opracowany przez tegoż Autora (Lublin 2011) oraz *Modlitwa. Medytacja. Kontemplacja. Mistyka. Dzieje problematyki autorstwa ks. Jerzego Misiurka* (Lublin 2011). Oprawa książki nie odbiega od wcześniejszych dwóch tomów, chociaż zmieniona została kolorystyka z szaro-niebieskiej na pomarańczową. Wszystkie trzy pozycje zostały wydane przez Polskie Stowarzyszenie Teologów Duchowości, istniejące od 2008 r.

Ksiądz Marek Chmielewski jest wieloletnim wykładowcą KUL i specjalistą w dziedzinie teologii duchowości katolickiej. Od 2008 r. jest prezesem Polskiego Stowarzyszenia Teologów Duchowości. Jest również autorem i redaktorem licznych publikacji z zakresu teologii duchowości, wśród których na szczególną uwagę zasługują: *Doświadczenie mistyczne Marceliny Darowskiej* (Niepokalanów 1992), *Polscy teologowie duchowości* (Lublin 1993), *Metodologiczne problemy posoborowej teologii duchowości katolickiej* (Lublin 1999), *Mysli niewypowiedziane. Wybór pomocy homiletycznych* (Lublin 2002), *Teologowie duchowości w Polsce 2003* (Lublin 2003), *Vademecum duchowości katolickiej. 101 pytań o życie duchowe* (Lublin 2004), *Recepta na świętość* (Częstochowa 2005), *Nauczycielka, katechetka i mistyk – Maria Szymanowska (1901-1983)* (Lublin 2008), *O przeszkodach w modlitwie* (Kraków 2010), *W szkole różańca świętego* (Kraków 2010).

Recenzowane studium zawiera całościową i usystematyzowaną refleksję teologiczno-duchową na temat nauczania Jana Pawła II. Z uwagi na bardzo rozległy materiał źródłowy, Autor ograniczył się do najważniejszych tekstów, czyli encyklik i adhortacji. Jak dotąd nie podjęto badań nad nauczaniem papieskim ujętym w tym aspekcie. Można więc powiedzieć, że niniejsze studium jest pierwszą taką próbą na gruncie polskim. Warto dodać, że publikacja została opatrzona osobistą dedykacją dla ks. prof. Waleriana Słomki w rocznicę jego osiemdziesiątych urodzin, który miał znaczny wkład w rozwój teologii duchowości w Polsce.

Ksiądz Chmielewski, przytaczając we wstępie słowa Jana Pawła II pochodzące z listu apostołskiego *Novo millennio ineunte*, w którym czytamy, że „mimo rozległych procesów laicyzacji obserwujemy dziś w świecie powszechną potrzebę duchowości...” (NMI 33), sygnalizuje zainteresowanie Papieża tematyką życia duchowego.

Przy czym zaznacza, że punktem wyjścia do zrozumienia doktryny papieskiej jest personalizm chrześcijański, który stanowi podstawę duchowości katolickiej. Drugim jej filarem jest chrystocentryzm, który jest jednocześnie celem całego życia duchowego, zgodnie z zawołaniem inaugurującym papieski pontyfikat: „Nie lękajcie się! Otwórzcie drzwi Chrystusowi!” (22 X 1978).

Praca została podzielona na trzy rozdziały. W pierwszym Autor zebrał i wyjaśnił terminologię teologicznoduchowościową zastosowaną w dokumentach Papieża-Polaka. Czyni to w odniesieniu do powołania człowieka do doskonałości i świętości oraz w oparciu o analizę duchowości i życia duchowego w funkcji powołania do doskonałości i świętości. Dalszą strukturę książki wyznaczają tytuły poszczególnych encyklik i adhortacji. Rozdział drugi dotyczy duchowości personalistyczno-chrystologicznej zawartej w 14 encyklikach. Dokumenty zostały podzielone według następującego porządku: encykliki trynitarne, społeczne, eklezjologiczne, antropologiczne, eucharystyczne i maryjne. Na temat duchowości w ujęciu Jana Pawła II, badanej również w wymiarze personalistycznym i chrystologicznym, Autor pisze w ostatnim rozdziale, poddając analizie 15 adhortacji papieskich. Dokumenty dzieli na adhortacje poświęcone wychowaniu chrześcijańskiemu, na temat życia konsekrowanego, dotyczące laikatu, kapłaństwa oraz Kościoła w świecie współczesnym. Taki układ treści jest jak najbardziej przemyślany i logiczny.

Analiza 29 dokumentów Jana Pawła II, opracowanie ich pod kątem życia duchowego oraz opatrzenie wnikliwym komentarzem, musiało wymagać dogłębnych studiów. Należy bowiem zwrócić uwagę, że Ojciec Święty w swoim nauczaniu nie podejmuje wprost systematyki życia duchowego. Nie znaczy to jednak, że owa problematyka została pominięta. Wydobywając bogactwo treści o charakterze nadprzyrodzonym, Autor wykazuje jak szerokim wachlarzem pojęć operuje Papież.

Po lekturze tekstu można powiedzieć, że każdy dokument został opracowany bardzo szczegółowo. Książk Chmielewski przedstawił kontekst teologicznoduchowościowy zawarty w dokumentach papieskich, dzięki czemu spojrzenie na życie duchowe staje się pełniejsze i pogłębione. Na uwagę zasługuje także uniwersalizm dzieła w rozpatrywaniu dynamizmu życia nadprzyrodzonego człowieka powołanego do świętości i doskonałości. Analizując wspomniane kwestie, Autor wychodzi od doświadczenia duchowego, znajdującego się u podstaw duchowości, by w dalszych rozważaniach przejść do rozwoju życia duchowego, będącego owocem współpracy człowieka z Bożą łaską.

Należy również zaznaczyć, że papieska koncepcja duchowości chrześcijańskiej wyznacza dwa kierunki: wertykalny i horyzontalny, co przejawia się w głębokiej relacji osobowej z Bogiem oraz bliskich kontaktach międzyludzkich i społecznych. Jest to główna myśl towarzysząca papieskiemu przesłaniu, którą rozwija Autor książki. Kolejną treścią przenikającą wymiar duchowości jest służba drugiemu człowiekowi. Dla chrześcijanina wzorem takiej postawy jest Maryja, która „stała się pierwszą wśród tych, którzy «służąc Chrystusowi w bliźnich, przywodzą braci swoich pokorą i cierpliwością do Króla, któremu służyć znaczy królować», i osiągnęła w pełni ów «stan królewskiej wolności», właściwy dla uczniów Chrystusa: służyć znaczy królować!” (RM 41).

Niniejsze studium jest wyczerpującą syntezą myśli Jana Pawła II podjętej na temat duchowości, która skupia się wokół personalizmu i chrystocentryzmu. Mimo że książka należy do literatury specjalistycznej, można ją polecić każdemu czytelnikowi zainteresowanemu problematyką życia duchowego w papieskim nauczaniu. Tym bardziej pozycja ta kierowana jest do osób pragnących pogłębić swoją relację z Bogiem, obierając za przewodnika duchowego postać Jana Pawła II.

Olga Strembska

Ks. Jerzy M i s i u r e k, *Błogosławiony Piotr Jerzy Frassati (1901-1925)*, Lublin: Wydawnictwo POLIHYMNIA 2012, ss. 119.

Prezentowana tu publikacja Księdza Profesora Jerzego Misiurka ukazuje go nie tylko jako wytrawnego znawcę teologii duchowości, ale również jako pilnego duszpasterza, skrzętnie wypełniającego każdą zaproponowaną mu posługę kapłańską na rzecz lokalnego Kościoła lubelskiego, a także, niejednokrotnie, partykularnego Kościoła w Polsce. Jest chętnie zapraszany kaznodzieją, głoszącym słowo Boże podczas większych uroczystości – najczęściej odpustowych, rekolekcjonistą, zwłaszcza dla świadomych wagi jego posługi kapłanów, jak też przywiązany do konkretnej parafii pomocnikiem, wspierającym ją w okresie kształtowania się jej jako wspólnota. Od kilku lat, razem z innymi kapłanami – pracownikami KUL, współtworzącymi Instytut Teologii Duchowości Katolickiej KUL, wspiera posługą duszpasterską lubelską parafię pod wezwaniem Błogosławionego Piotra Jerzego Frassatego. Nie poprzestaje jednak jedynie na zwyczajnej pracy kapłańskiej, ale ubogaca ją odnośnymi publikacjami, w tym dogłębnym opracowaniem sylwetki duchowej jej Patrona.

Charakterystykę duchowości błogosławionego Piotra Jerzego poprzedził *Wprowadzeniem* (s. 5-7), uzasadniając w nim sens prezentowanego opracowania. Za fundamentalny powód uznał potrzebę budzenia w wiernych wymogu dążenia do świętości, sformułowanego przez Ojców Soboru Watykańskiego II w Konstytucji dogmatycznej o Kościele *Lumen gentium* (32). Za wzór aktualizacji takiego powołania w bliskiej nam historii Kościoła uznał młodego włoskiego arystokratę, dziedzica rodu i turyńskiej fortuny Frassatich, z czasem – przez małżeństwo – skoligaconych z „Polską” i polskością; otóż młodsza siostra Patrona lubelskiej parafii – Luciana Frassati – poślubiła polskiego dyplomatę Jana Gawrońskiego.

O normalnym traktowaniu dążenia do świętości, czyli życia w „Duchu Chrystusa, w Duchu Błogosławieństw”, również przez ludzi świeckich, przekonuje Ksiądz Profesor przytaczając wypowiedź Ojca Świętego Jana Pawła II, wygłoszoną na watykańskim Placu Świętego Piotra podczas uroczystej beatyfikacji w dniu 20 maja 1990 roku (por. s. 99).